Пише: Драгиша Спремо
петак, 21 август 2009 20:40

Отворено писмо које је Борачка организација Републике Српске недавно упутила Канцеларији ОХР-а у БиХ, односно њеном шефу Валентину Инцку као високом представнику међународне заједнице у овој земљи, подстакло је очекивану пажњу јавног аудиторијума. У неформалној комуникацији, у узгредним разговорима, чула су се занимљива мишљења и свакако корисне рефлексије о тренутно најактуелнијој теми – друштвеним односима и политичким спотицањима у Босни и Херцеговини.

А то што је борцима Српске био повод да се огласе отвореним писмом и буду нешто гласнији него што су иначе, може се објаснити простом чињеницом да односи међу властима и институцијама у БиХ нису добри, да се често и неовлашћено задире у суверенитет српског ентитета, да договоре и споразуме учестало замењују ултимативни захтеви, свакојаки притисци, понекад и уцене. Како време од дејтонског устројства БиХ увелико одмиче, а земља Босна никако да се ослободи међународног туторства, поставља се питање докле ће и може ли то тако и даље да траје.

Проблеми са којима је суочена данашња Босна и Херцеговина су бројни, али се својом тежином и комплексношћу издваја неколико питања за које је потребно наћи квалитетна, већини прихватљива и трајнија решења.

Једна од главних карактеристика постојећег стања у БиХ су несређени (боље рећи поремећени) односи на глобалном плану. У скупштинским телима, извршним органима власти, заједничким институцијама у оквиру државе, видљива је оштра поларизација не само по уско страначкој него и етничкој припадности. Из тога се генеришу многе нежељене појаве: одсуство споразумевања, прегласавање, различите блокаде, произвољно тумачење (понекад и грубо кршење) устава и закона, злоупотреба овлашћења, све очигледније прекрајање дејтонских уставних решења.

Све ово не би било у толикој мери, и на такав начин, изражено да „главна филијала“ међународне заједнице у Сарајеву – ОХР као институција високог представника – обавља своју функцију како треба. ОХР је, узгред речено, гломазна институција са око 200 запослених (раније их је било неколико стотина), установа са широким овлашћењима и изузетно високим платама, чији је превасходни задатак да осигура мир и стабилност на овом подручју, активно сарађује са домаћим властима и стара се о стриктној примени свега што је Дејтонским мировним споразумом предвиђено.

На жалост, ОХР – оличен у институцији високог представника – од самог почетка удаљавао се од прокламованих начела. Недоследност у правном тумачењу одређених питања, примена различитих аршина у њиховом решавању, очигледна пристрасност и наклоност према Бошњацима, одсуство јасног концепта и за садашња и за будућа уставно-правна решења, све већи и углавном негативан утицај на законодавну сферу у ентитетима, одсуство било какве,макар и симболичне, одговорности за почињене грешке – све то не би било могуће да нема сагласности и прећутне подршке друге, још значајније међународне инстанце – Савета за примену мира у БиХ. Наклоност према Бошњацима и њиховој тежњи за централизацију Босне и Херцеговине чињеница је која се не може сакрити, без обзира на све лепе речи о суверености, једнакоправности, самосталности и другим атрибутима демократског друштва.

То су чињенице од којих се не може побећи, па их као такве у последње време све чешће потврђују различити извори и на самом Западу. Јасно је да све то не би било могуће да иза одлука ОХР-а и високог представника не стоји већ поменути Савет за примену мира у БиХ, који по правилу све то прихвата. Тиме се ставља тачка на све што би се у демократском поступку одлучивања правним и политичким средствима могло оспоравати.

Велики и моћни, који преко високог представника кроје судбину Босне и Херцеговине по сопственој жељи , обезбедили су шефу ОХР-а тзв. бонска овлашћења која му пружају практично неограничена права. А како су та права често и углавном на штету српског ентитета коришћена, јасно је зашто Република Српска жели да се што пре оконча међународна супервизија и тиме Босни и Херцеговини отвори пут ка Европској унији. И зашто се бошњачко руководство у Федерацији БиХ и заједничким државним телима категорички залажу за продужавање мандата ОХР-а „све док се у Босни и Херцеговини не проведе уставна реформа“.

Оно што тренутно брине јесу неодговорне изјаве појединих високих функционера у Сарајеву који се јавно оглашавају тезом да би гашење ОХР–а подстакло нове сукобе у Босни и Херцеговини.

Поставља се питање коме су у БиХ потребна нова насиља, разарања и пустошења да би се на бруталан и нецивилизован начин остварили нечије мегаломанске амбиције.

Једно је сигурно: у Републици Српској таквих изјава и прижељкивања нема. Нити ће их бити.